

Resultat från inventeringar av kungsörn i Sverige 2008

Foto: Måns Hjernquist

Innehåll

1. INLEDNING	4
2. METOD	4
2.1. ORGANISATION	4
3. RESULTAT	5

Versioner

Rapporten är skriven av Viltskadecenter som har Naturvårdsverkets uppdrag att årligen sammanställa länsstyrelsernas resultat från inventeringen av kungsörn.

Detta är version 1.0

Version	Utgivningsdatum	Förändring
1.0	2009-02-10	-

Den här rapporten kan beställas från Viltskadecenter, 730 91 RIDDARHYTTAN, 0581 - 920 70, 69 73 35. Den kan även laddas ned som pdf från Viltskadecenters webbplats: www.viltskadecenter.se

1. Inledning

Riksdagen har beslutat att björn, järv, lo, varg och kungsörn skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och även kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57), som har antagits av Riksdagen (protokoll 2000/01:88) anges olika mål för storleken på rovdjursstammarna. Målen uttrycks i *antal årliga förnygringar*, vilket för björn, järv, lo och varg innebär antal honor som föder ungar varje år och för kungsörn antal årliga *häckningar*. För kungsörn är miniminivån 600 årliga häckningar i landet.

Länsstyrelserna i län som omfattas av renskötselområdet har sedan 1996 haft det regionala ansvaret för inventeringen av kungsörn, liksom för björn, järv, lodjur och varg. Sedan 2002 har samtliga landets länsstyrelser detta ansvar. I denna rapport redovisas en nationell sammanställning av länsstyrelsernas inventeringsresultat beträffande antalet kända kungsörnhäckningar som registrerades 2008. Föreliggande rapport är inte en populationsuppskattning av Sveriges kungsörnsbestånd.

2. Metod

Viltskadeförordningen (2001:724) samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10) reglerar inventeringsverksamheten i detalj. I NFS 2007:10 anges bland annat vilka inventeringsmetoder och vilka kriterier som ska användas vid kvalitetssäkring och för att fastställa antalet häckningar.

Inventeringsarbetet är främst inriktat på att fastställa antalet häckande par av kungsörn. Fastställandet av antalet häckande par grundar sig på lokalisering av kungsörnsrevir och besök vid tidigare kända kungsörnsbon. Områden med tidigare kända häckningar av kungsörn besöks regelbundet under häckningssäsongen (mars – augusti). Därtill besöks i möjligaste mån områden som bedöms kunna hysa häckande kungsörnar, men där man sedan tidigare inte känner till något revir. En häckning bedöms som *Häckning med okänt resultat* om unge konstateras i boet före den 1 juni, varefter inget återbesök har gjorts, som *Lyckad häckning* om levande unge konstateras i boet efter 1 juni eller om flygg unge med minst en vuxen örn observeras i känt revir innan 15 september. En häckning bedöms som *Misslyckad häckning* om ingen unge, död unge, rötägg eller rötäggsrester konstateras i ett senare besök vid ett bo där det tidigare konstaterats ruvande fågel, ägg eller unge.

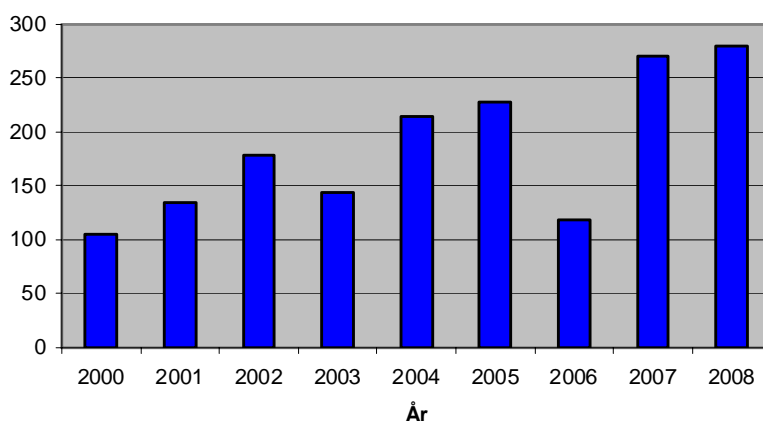
2.1. Organisation

Länsstyrelsernas ansvar för inventeringen omfattar planering, genomförande, dokumentation, sammanställning och utvärdering. Dokumentation av inventeringsarbetet ska ske i den nationella rovdjursdatabasen Rovdjursforum. I området väster om odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län och motsvarande fjäll och fjällnära områden i Jämtlands län är det främst länsstyrelsernas fältpersonal som genomför fältarbetet. Öster och söder därom är det framför allt *kungsörngrupper*, som tillhör de ornitologiska regionalföreningarna, som genomför fältarbetet på uppdrag av respektive länsstyrelse. Viltskadecenter gör årligen en nationell sammanställning av länsstyrelsernas uppgifter.

3. Resultat

Totalt har 221 lyckade häckningar, 5 häckningar med okänt resultat samt 54 misslyckade häckningar registrerats under 2008 (tabell 1, figur 2). De sammanlagt 280 häckningarna fördelades på 16 län. Flest häckningar konstaterades i Norrbottens och Västerbottens län (66 st i vardera länet) följt av Jämtlands län som hade 49 st. 71 % av det totala antalet häckningar 2008 fanns inom renskötseområdet. Samma förhållande gäller för andelen lyckade häckningar (73 % inom renskötseområdet). 2008 ökade det totala antalet häckningar i landet med 9 st jämfört med 2007. Ökningen av häckningar utanför renskötseområdet var 13 st, medan de minskade med 4 st inom renskötseområdet.

Under åren 2000 – 2008 har antalet registrerade häckningar varierat mellan 105 och 280 (figur 1). Den generella ökningen av antalet registrerade häckningar beror till viss del på att kunskapen om var reviren och boplatserna finns har ökat. Kategorin *Misslyckade häckningar/avbrutna häckningar* började användas inventeringssäsongen 2005. Sådana häckningar räknades tidigare in i kategorin *Lyckade häckningar*.

Figur 1. Antal Lyckade häckningar, Häckningar med okänt resultat och Misslyckade häckningar registrerade av kungsörnsgrupperna och länsstyrelserna 2000 - 2008.

Källa: Länsstyrelserna och kungsörnsgrupperna

Östergötlands båda revir delas med grannlän. Det ena delas med Örebro där boplatserna hittades förra året, men där honan hittats skjuten. Hanen har setts med en ny hona. Inga belägg för någon häckning finns dock i år. Förekomst av kungsörn har observerats i Örebro län vid åtskilliga tillfällen 2008. Det enda häckningsförsöket misslyckades dock. Det andra reviret delas med Södermanland, men boplatserna är fortfarande okända. Det är troligt att den ligger i Södermanland, då en adult fågel med unge observerats på deras sida länsgränsen på sensommaren. Denna observation, som visar att en häckning har genomförts och lyckats, redovisas dock av Östergötland 2008. Det finns ytterligare områden med sannolik förekomst av kungsörn i länet, men observationerna och kartläggningen är inte så omfattande att det gått att säga något om det är besatta revir eller inte.

På Gotland besöktes flera revir än tidigare år, vilket medförde ett resultat på dubbelt så många besatta revir än 2007. Det totala antalet häckningar blev rekordstort (29 st), men 13 av dem misslyckades.

Halland redovisar totalt 3 häckningar och 4 kända revir, vilket är en ökning sedan tidigare år. Ett av reviren delas med Kronobergs län. Boplatserna har varierat mellan

länen under åren, men 2008 byggdes den på Kronobergssidan, där örnarna häckade med lyckat resultat.

Gävleborgs län redovisar 10 häckningar i 19 kända och kontrollerade revir 2008. 2006 häckade inga kungsörnar alls i länet. Även i Västernorrland har antalet lyckade häckningar ökat rejält. 2006 registrerades endast 1 häckning, medan antalet häckningar 2008 var 17 st.

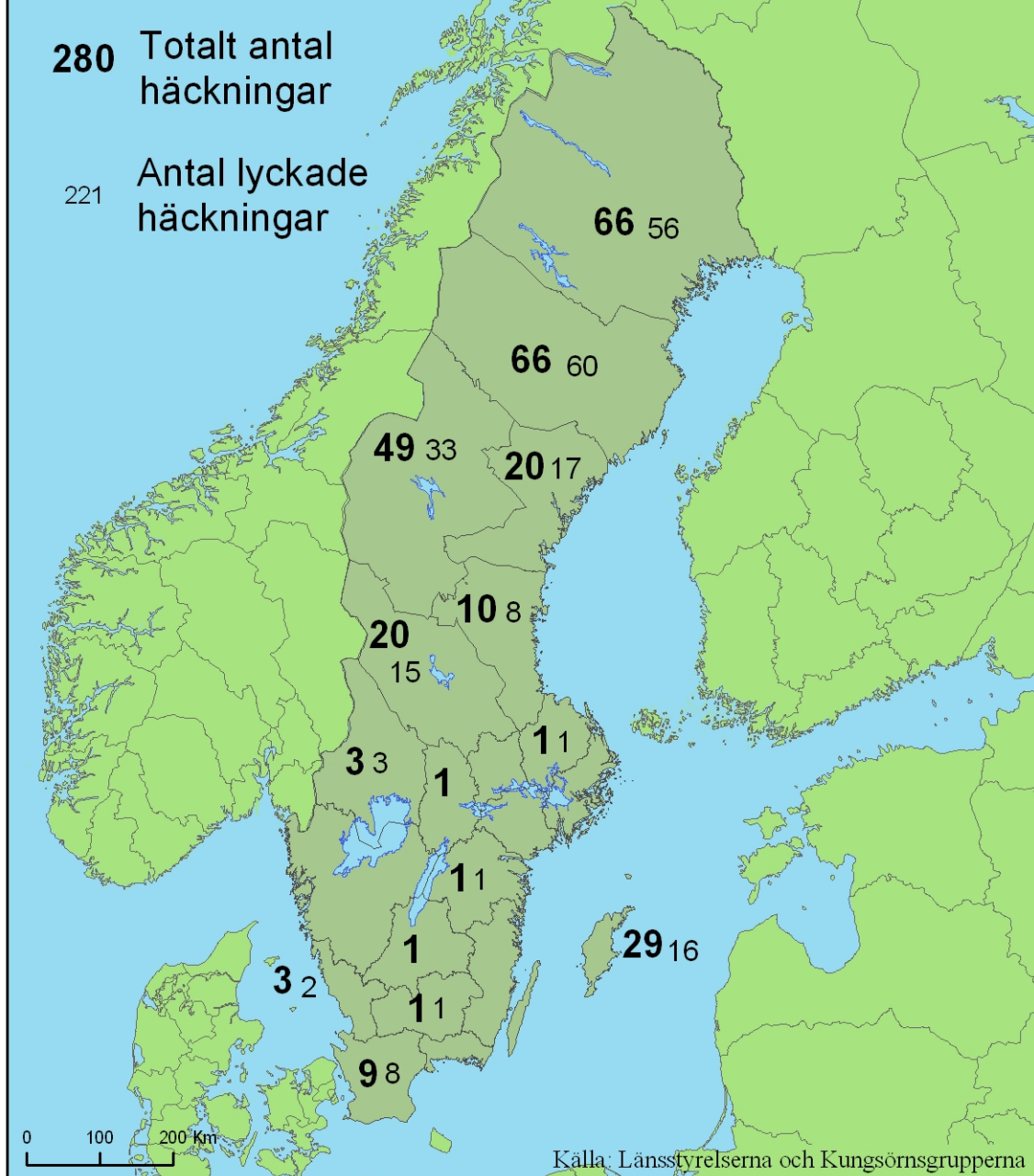
Blekinge, Kalmar, Västra Götalands, Stockholms och Västmanlands län har inte några kända revir med kungsörnar. Västmanlands län har inte genomfört någon särskild inventering föregående år, men planerar att genomföra en kungsörnsinventering under 2009.

Tabell 1. Antal lyckade häckningar av kungsörn, häckningar med okänt resultat och misslyckade häckningar inom och utanför renskötselområdet samt totalt i Sverige 2008.

Län	Antal häckningar 2008			Totalt	Revir 2008
	Lyckade	Okänt resultat	Misslyckade/ Avbrutna		Redovisade besatta revir
Stockholm	-	-	-	-	-
Uppsala	1	0	0	1	4
Södermanland	-	-	-	-	-
Östergötland	1	0	0	1	2
Jönköping	0	1	0	1	1
Kronoberg	1	0	0	1	1
Kalmar	-	-	-	-	-
Gotland	16	0	13	29	50
Blekinge	-	-	-	-	-
Skåne	8	0	1	9	9
Halland	2	0	1	3	3
Västra Götaland	-	-	-	-	-
Värmland	3	0	0	3	5
Örebro	0	0	1	1	1
Västmanland	-	-	-	-	-
Dalarna	15	0	5	20	35
<i>Varav i rensk.omr.</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>9</i>
Gävleborg	8	0	2	10	11
Västernorrland	17	1	2	20	52
<i>Varav i rensk.omr.</i>	<i>11</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>14</i>	<i>35</i>
Jämtland	33	1	15	49	68
Västerbotten	60	2	4	66	99
Norrbotten	56	0	10	66	122
Hela landet	221	5	54	280	463
<i>Varav i rensk.omr.</i>	<i>161</i>	<i>4</i>	<i>33</i>	<i>198</i>	<i>333</i>
<i>Varav utom rensk.omr.</i>	<i>60</i>	<i>1</i>	<i>21</i>	<i>82</i>	<i>130</i>

Källa: Länsstyrelserna och kungsörnsgrupperna

Häckning av kungsörn 2008

Figur 2. Antal häckningar av kungsörn 2008. Siffran med fet stil anger totalt antal häckningar och den mindre siffran anger hur många av dem som lyckades.